

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

צו.

תורה אור

1. ביום ההוא יגלה ארני בתער השבירה בעברי קרן במלך אשר את היראש ושער הרגלים וגם את הזקן הספר: ישעיהו ז' כ
2. ויהי הוא משתחה בית נטרך אלהיו ואדמלקך ושראצך בני הבדיו בחרוב והמזה נמלטו ארץ ארצות ומלך אסר חדר בנו החזיקי: מלכים ב יט לו
3. ותחלק עליהם לילקל הוא ועבדיו ויפסו ויפסו עד חובה אשר משמאל למישק: בראשית יד טו
4. יאבד יום אולך בו והזליקה אמר הרה גבר: איוב ג ג
5. מן שמים נלקמו הכוכבים ממסלותם נלקמו עם סיסריא: שופטים ה כ
6. וישמע אברם את נשבה אחיו ורק את חניכיו ולידי ביתו שמעה עשר ושלש מאות וחדף עד דן: בראשית יד יד
7. וישם את הארץ בבית אל ואת הארץ נתן דן: מלכים א יב כט
8. מן נשמע נחרת סיסרי מקול מזהלות אבריו ונשבה כל הארץ ויבאו ויאבלו ארץ ומלואה עיר ושבבי בה: ירמיהו ח טו
9. צדיק אתה יי פי אריב אלך אך משפטים אבר אותך מדוע דרך רשעים צלחה שולו כל בגדי בגדי: ירמיהו יב א
10. פי את רגלים רצתה וילאך וזקן תתנה את הסוסים ובארץ שלום אתה ביום ואך תעשה בגאון הירדן: ירמיהו יב ה
11. לנבאים נשבר לפי בקרבי רחפו כל עצמותי הייתי כאיש שבור וכגבר עברו יין מפני יין ומפני דברי קדשו: ירמיהו כג ט
12. בעת ההוא שלח מרדך בלאון בן בלאון מלך בבל ספרים ומנחה אל חזקיהו וישמע כי חלה חזקיהו: ישעיהו לט א
13. וכן במלוצי שרי בבל הממשלחים עליו לרש המופת אשר יהי בארץ עובד האלהים לנסותו לדעת כל בלבבו: דברי הימים ב לב לא
14. הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אהו בשמש אחרנית עשר מעלות ותשב השמש עשר מעלות במעלות אשר ירדה: ישעיהו לח ח
15. בן יכבד אב ועבד אדני ואם אב אב אב: כבודי ואם אדוני אני איה מוראי אמר יי: יצא אותי ללב הכהנים ביום שמי ואמרתם בנה בידו את שפתי: מלכי א ו
16. ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה שנה למלך נבוכדנאצר מלך בבל ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך נבוכדנאצר מלך בבל בא נבוכדנאצר מלך בבל ויהי פרונוקא רהט בתריה כדריהט ארבע פסיעות אתה גבריאל ואוקמיה אמר ר' יוחנן אילמלא (לא) בא גבריאל והעמידו לא היה תקנה לשונאיהם של ישראל מאי בלאון בן בלאון אמרי בלאון מלכא הוה ואישתני אפיה והוה כי דכלכא הוה יתיב בריה על מלכותא כי הוה כתיב הוה כתיב ושמיה דאבוה בלאון מלכא היינו דכתיב בן יכבד אב ועבד אדניו בן יכבד אב הא דאמרן ועבד אדוניו דכתיב¹⁶ ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך נבוכדנאצר מלך בבל בא נבוכדנאצר מלך בבל בירושלם וישרף את בית ה' ואת בית המלך ומי

כי הא מילתא. דלקמן מודעינן להו כי היכי דחזינן לקמן דלא זכה נבוכדנאצר לאותו כבוד אלא מפני זכות ד' פסיעות כדאמרין לקמן ה"נ אמרי' לזני עמי הארץ דלא זכו לאותו כבוד אלא מחמת זכות מעט שהיה צאצאים מ"ר. ואית דאמרי דרבי זירא דלעיל קאי אבני סמריא אע"ג דשלח רבי יהודה ההורו צבני ע"ה לכבדן שמהם תלא תורה כי היכי דנפקו מסמריא כי הא מילתא מודיעים להו לזני ע"ה דהא דמוקרין להו לאו משום אציהם אלא משום תורה שזהם שלא מוזח דעתם עליהם ויאמרו אצומיהם דליקיס היו: מדוע דרך רשעים ללמא. מפני מה הללית נבוכדנאצר וככה ירושלים: אהרנו ליה. לירמיה: צלעי מים. מרשק"ו צלעי"ו: ד' פסיעות. מפורש לקמן: על אחס כמה ומה. שיהו כל אדם יכולין לתמוה על מתן שכר גדול ששתלם עליהם: לנביאים. אציהם יצחק ויעקב: נשבר לזני נקדכי. כלומר תמהתי על מתן שכרן: שפי שעות. כדי שלא יהא פנאי לספרו ולקברו: אספת. נתפלא: אהרנינו הקצ"ה. להקן שעות לחזקיהו לאותו היום שנתפלא חזקיהו היה של כ"ב שעות: רהט בתריה. דשלח: לא היה להם פקנה. שהיה שכרו מרובה והיה לו רשות לכבד שאריתנו: הוה כפיני שמה ושמה דאצוה. כדי שיתכבד אציו לכך נקרא שם אציו עליו שנקרא מרוךך בלאון דאי לא כתיב אלא מרוךך צן בלאון לא היה מיתקרי עליה שמה דאצוה דהכי כתיב וכוהו אינשי פלוני צן פלוני להכי כתיב מרוךך בלאון: חדש החמישי בעשור לחדש צא נכוור און רב טבחים עמד לפני מלך בבל בירושלם. אלמא נבוכדנאצר סליק לירושלם: ומי

בבית אל ואת האחד נתן בן ואף אותו רשע לא נתגבר עד שהגיע לן שנאמר⁸ מדן נשמע נחרת סוסיו אמר רבי זירא אע"ג דשלח ר' (יהודה בן בתירא מנציבין)⁹ והזהרו בזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו והזהרו בוורידין כר' יהודה והזהרו בבני עמי הארץ שמהן תצא תורה כי הא מילתא מודעינן להו⁹ צדיק אתה ה' כי אריב אלך אך משפטים אדבר אותך מדוע דרך רשעים צלחה שולו כל בגדי בגדי ויבאו ויאבלו ארץ ומלואה עיר ושבבי בה: ויהי יום אולך בו והזליקה אמר הרה גבר: וישם את הארץ בבית אל ואת הארץ נתן דן: מלכים א יב כט: מן נשמע נחרת סיסרי מקול מזהלות אבריו ונשבה כל הארץ ויבאו ויאבלו ארץ ומלואה עיר ושבבי בה: ירמיהו ח טו: צדיק אתה יי פי אריב אלך אך משפטים אבר אותך מדוע דרך רשעים צלחה שולו כל בגדי בגדי: ירמיהו יב א: פי את רגלים רצתה וילאך וזקן תתנה את הסוסים ובארץ שלום אתה ביום ואך תעשה בגאון הירדן: ירמיהו יב ה: לנבאים נשבר לפי בקרבי רחפו כל עצמותי הייתי כאיש שבור וכגבר עברו יין מפני יין ומפני דברי קדשו: ירמיהו כג ט: בעת ההוא שלח מרדך בלאון בן בלאון מלך בבל ספרים ומנחה אל חזקיהו וישמע כי חלה חזקיהו: ישעיהו לט א: וכן במלוצי שרי בבל הממשלחים עליו לרש המופת אשר יהי בארץ עובד האלהים לנסותו לדעת כל בלבבו: דברי הימים ב לב לא: הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אהו בשמש אחרנית עשר מעלות ותשב השמש עשר מעלות במעלות אשר ירדה: ישעיהו לח ח: בן יכבד אב ועבד אדני ואם אב אב אב: כבודי ואם אדוני אני איה מוראי אמר יי: יצא אותי ללב הכהנים ביום שמי ואמרתם בנה בידו את שפתי: מלכי א ו: ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה שנה למלך נבוכדנאצר מלך בבל ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך נבוכדנאצר מלך בבל בא נבוכדנאצר מלך בבל בירושלם וישרף את בית ה' ואת בית המלך ומי

אשני נפשי. שנה עמנך כדי שלא יכירוך: ואגויך אנה. אני אגלחך: קשייאה. גרעני תמרים: עתון. אלו גרעינין וניתן לך מספרים. והיינו דכתיב³ צתער השכירה על שם שטרח נתנו לו מער לגלח ואחיו שכר נתנו לו בעצרי נהר⁴ דברים שדרךן לעשות על ידי נהר דהיינו טחיתת ריחים: וגם הוקן הספה. ללא כתיב גלוח אלא ארשא אבל אוקן כתיב הספה⁵ לשון כלוי על ידי אור שכלתה לגמרי: גיריסיס לארמאה ושפר צאפיה. אס אתה מתוך את הארמאה והוטב צעיניו הצער לו אש צוקנו ולא שצעת חוכא מנייה: (י) ציפ נסרך אלהיו. לשון נסר שהשתחוה לנסר ועשאו אלה: היינו דכתיב ויהי הוה משתחוה מפני שמתחוה לשם הכוה: ויחלק עליהם. אידי דאירי⁶ צמלאכיס איירי נמי צהאי קרל דכתיב⁷ ויהי בלילה ההוא וילא מלאך ה' וגו' נקט ויחלק עליהם לילה וגו': מלאך שזודמן לאציהם לילה שמו. והוא קיינו: מעשה ליה. שנלחמו בשצילו כוכבי לילה כמו שעשו בשציל צוק: טבא מניה דר' יצחק נפחא מדבר נפחא. ר' יוחנן דמקרי צר נפחא כבולל הש"ס כמו (ב"מ דף פה): מאן עייל צר נפחא נראה למורי דאציו של ר' יוחנן הוה נפחא ולהכי מיקרי צר נפחא ואית דמפרשי צר נפחא על שם יופיו: הוהו צוק. אע"פ ששכח תלמודו הואיל ומחמת אונסו הוא: הוהו צורידין כר' יהודה. דאמר צשיטת חולין (דף פה). עד שישחוט את הורדיין של עוף הואיל וזולתו כולו כחמד אינו חומלו ומולחו ככשר חיה וצממה: הוהו צבני עמי הארץ. שנעשו תלמידי חכמים לעשות להם כבוד שמהם תלא תורה לישראל שהרי ילאו שמעיה ואבטליון מצבני צבני של נחריצו ומצבני צבני של המן למדו תורה צבני צוק דלקמן (ע"פ¹³). אע"ג דאמר רבי יהודה הכי הזהרו צבני עמי הארץ:

והנהי נפשך במאי אישני אמר ליה זיל אייתי לי מספרא ואיגויך אנה מהיכא אייתי א"ל עול להווא ביתא ואייתי אול אשכחינהו אתו מלאכי שרת ואידמו ליה כגברי והוה קא טחני קשייאה א"ל הוה לי מספרא א"ל טחון חד גריווא דקשייאה וניתן לך טחון חד גריווא דקשייאה ויהבו ליה מספרתא עד דאתא איחשך א"ל זיל אייתי נורא אול ואייתי נורא בהדי דקא נפח ליה אתלי ביה נורא בדיקניה אול גזייה לרישיה ודיקניה אמרו היינו דכתיב¹ וגם את הזקן תספה אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי גיריתיה לארמאה שפיר ליה איתלי ליה נורא בדיקניה ולא שבעת חוכא מיניה אול אשכח דפא מתיבותא דנה אמר היינו אלהא רבא דשיוביה לנה ממופנא אמר אי אזיל ההוא גברא ומצלה מקרב להו לתרין בננהי קמך שמועו בננהי וקמלוהו היינו דכתיב² ויהי הוא משתחוה בית נטרך אלהיו ואדמלקך ושראצך בניו הכהו בחרב וגו'³ ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויכם וגו' אמר רבי יוחנן אותה מלאך שזודמן לו לאברהם לילה שמו שנאמר⁴ והלילה אמר הורה גבר ור' יצחק נפחא אמר שעשה עמו מעשה לילה שנאמר⁵ מן שמים נלחמו הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא אמר ריש לקיש טבא דנפחא מדבר נפחא⁶ וירדף עד דן אמר רבי יוחנן כיון שבא אותו צדיק עד דן תשש כחו ראה בני בניו שעתידין לעבוד ע"ז בן שנאמר⁷ וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בן ואף אותו רשע לא נתגבר עד שהגיע לן שנאמר⁸ מדן נשמע נחרת סוסיו אמר רבי זירא אע"ג דשלח ר' (יהודה בן בתירא מנציבין)⁹ והזהרו בזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו והזהרו בוורידין כר' יהודה והזהרו בבני עמי הארץ שמהן תצא תורה כי הא מילתא מודעינן להו⁹ צדיק אתה ה' כי אריב אלך אך משפטים אדבר אותך מדוע דרך רשעים צלחה שולו כל בגדי בגדי ויבאו ויאבלו ארץ ומלואה עיר ושבבי בה: ויהי יום אולך בו והזליקה אמר הרה גבר: וישם את הארץ בבית אל ואת הארץ נתן דן: מלכים א יב כט: מן נשמע נחרת סיסרי מקול מזהלות אבריו ונשבה כל הארץ ויבאו ויאבלו ארץ ומלואה עיר ושבבי בה: ירמיהו ח טו: צדיק אתה יי פי אריב אלך אך משפטים אבר אותך מדוע דרך רשעים צלחה שולו כל בגדי בגדי: ירמיהו יב א: פי את רגלים רצתה וילאך וזקן תתנה את הסוסים ובארץ שלום אתה ביום ואך תעשה בגאון הירדן: ירמיהו יב ה: לנבאים נשבר לפי בקרבי רחפו כל עצמותי הייתי כאיש שבור וכגבר עברו יין מפני יין ומפני דברי קדשו: ירמיהו כג ט: בעת ההוא שלח מרדך בלאון בן בלאון מלך בבל ספרים ומנחה אל חזקיהו וישמע כי חלה חזקיהו: ישעיהו לט א: וכן במלוצי שרי בבל הממשלחים עליו לרש המופת אשר יהי בארץ עובד האלהים לנסותו לדעת כל בלבבו: דברי הימים ב לב לא: הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אהו בשמש אחרנית עשר מעלות ותשב השמש עשר מעלות במעלות אשר ירדה: ישעיהו לח ח: בן יכבד אב ועבד אדני ואם אב אב אב: כבודי ואם אדוני אני איה מוראי אמר יי: יצא אותי ללב הכהנים ביום שמי ואמרתם בנה בידו את שפתי: מלכי א ו: ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה שנה למלך נבוכדנאצר מלך בבל ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך נבוכדנאצר מלך בבל בא נבוכדנאצר מלך בבל בירושלם וישרף את בית ה' ואת בית המלך ומי

- א) גי' צ"ש ריב"ל,
- ב) כ"כ ח: א) ל"ל דף פב. צ"מ פג. ד) [במדרש] וילקוט אהא שלם ו"א
- ג) כ"ש" ירמיה יב פ"ה,
- ד) [ע"י חוס' מגילה כ"א],
- ה) [שפ"ה ז. א) [במדרש],
- ו) [שפ"ה ז. א) [במדרש],
- ז) [שפ"ה ז. א) [במדרש],
- ח) [שפ"ה ז. א) [במדרש],
- ט) [שפ"ה ז. א) [במדרש],
- י) [שפ"ה ז. א) [במדרש].

גליון הש"ס

נב' קריינא דאגרתא. כמחמת פ' תשא איתא למרוךך בלאון בעלמו מחמת ויהי כמתיב ג' פסיעות:

לעזי רש"י

מרשק"ו [מרש"ק]. ביצה, מקוה מים ורודים.